

REKOMENDACJE DLA ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH

w zakresie odpowiedzialnych działań w sieci

Wypracowane w ramach projektu

Szkoła Odpowiedzialności Cyfrowej NGO - edycja II

(dedykowana organizacjom pomocowym)

Autorzy

*W ramach modułu „Rzetelność”
rekomendacje wypracowywali/ły:*

Nina Woderska, Dariusz Kaproń, Katarzyna Szustak, Tamara Szewczak

Mentor: Filip A. Gołębiewski (INDID)

*W ramach modułu „Prawda”
rekomendacje wypracowywali/ły:*

Sebastian Gawlik, Anna Kruszyk

Mentor: Aleksy Szymkiewicz (Demagog)

*W ramach modułu „Bezpieczeństwo”
rekomendacje wypracowywali/ły:*

Anna Dranikowska, Hubert Tubacki

Mentor: Aleksy Szymkiewicz (Demagog)

*W ramach modułu „Twórczość”
rekomendacje wypracowywali/ły:*

Nina Woderska, Kamila Wiśniewska,
Agnieszka Rogaszewska, Marta Brodowska,
Agnieszka Ziółkowska

Mentor: Filip A. Gołębiewski (INDID)

Redakcja:

Filip A. Gołębiewski,

Skład:

Andżelika Sochacka

Opracowanie graficzne:

Kompot Studio

ISBN 978-83-964373-2-7

Tę publikację możesz za darmo kopiować, rozpowszechniać, zmieniać, remiksować i tworzyć na jej bazie, pod warunkiem, że:

oznaczysz autora,

publikacja nie będzie
wykorzystana do celów
komercyjnych

przetwarzając utwór lub
tworząc na jego podstawie
swoje dzieło rozpowszechnisz
na tej samej licencji co
oryginał.

Publikacja udostępniona jest na licencji Uznanie autorstwa-Użycie niekomercyjne-Na tych samych warunkach 4.0.
Tekst licencji dostępny jest na stronie <https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/legalcode.pl>

Wstęp

Prezentujemy Państwu drugą publikację wypracowaną wspólnie przez Uczestników i Uczestniczki projektu Szkoła Odpowiedzialności Cyfrowej NGO. Jest to publikacja niezwykle ważna, ponieważ zbiera rekomendacje dla organizacji pozarządowych w zakresie odpowiedzialnych działań w sieci. Tym razem dedykowana jest ona szczególnie organizacjom pomagającym innym istotom (osobom, zwierzętom, itp.), ale głęboko wierzymy, że wskazówki i sugestie w niej zawarte posłużą do wprowadzenia zdrowych nawyków wśród przedstawicieli/ek różnych NGO-sów, co sprawi, że funkcjonowanie tych podmiotów będzie bardziej rzetelne, oparte na prawdzie, bezpieczniejsze i bardziej twórcze. Podobnie jak w przypadku poprzedniej publikacji nawiązujemy tu do nazw modułów funkcjonujących w ramach projektu, które wspólnie łączą się w słowie ODPOWIEDZIALNOŚĆ, które stało się motywem przewodnim tego przedsięwzięcia. Współcześnie żyjemy w erze skokowego rozwoju cyfrowo-technologicznego. Dzięki niemu organizacje pozarządowe zyskały niewyobrażalne możliwości, ale także stoją przed zagrożeniami, jakich do tej pory nie było. Właśnie dlatego postanowiliśmy w ramach projektu (my czyli Instytut Dyskursu i Dialogu oraz Stowarzyszenie Demagog) zwrócić uwagę zarówno na te pierwsze jak i te drugie oraz wyposażać NGO-sy w narzędzia umożliwiające mądre – czyli odpowiedzialne – działania w sieci.

Tysiące zagrożeń czyhają na użytkowników internetu każdego dnia. Kończą się one nierzadko przejmowaniem kont w mediach społecznościowych lub różnego rodzaju wyłudzeniami, w tym finansowymi. Ludzką rzeczą jest błądzić (oby jak najrzadziej!), jednak organizacje pozarządowe mają na sobie szczególną odpowiedzialność w zakresie tego typu działań. One powinny być w pełni świadome tych niebezpieczeństw i wprowadzać do swoich działań mechanizmy przed nimi chroniące.

Nierzadko fundacje czy stowarzyszenia realizując swoje projekty dysponują środkami publicznymi bądź pozyskanymi z grantów/darowizn od podmiotów prywatnych lub darczyńców. Utrata ich poprzez wyłudzenie w sieci mogłaby skutkować ogromnymi problemami dla samej organizacji czy członków zarządu, nie mówiąc o stratach wizerunkowych. Podstawową rolą NGO jest ich zabezpieczenie i sprawienie, że realizacja celów statutowych będzie się odbywać w pełnej zgodności z prawem, także w, często niedocenianej, sferze działań cyfrowych. Marzy nam się, aby dzięki projektowi „Szkoła Odpowiedzialności Cyfrowej NGO” oraz wypracowanym w jego ramach publikacjom, NGO-sy stały się przykładem do naśladowania w zakresie odpowiedzialnych działań w sieci.

1 RZETELNOŚĆ 6

2 PRAWDA 11

3 BEZPIECZEŃSTWO 16

4 TWÓRCZOŚĆ 23

Rekomendacje dla NGO z zakresu:

RZETELNOŚĆ

Organizacja odpowiedzialna

1

Rekomendacja 1

Dodawaj przypisy do publikacji

Rozwinięcie: Warto dodawać przypisy źródłowe do publikowanych informacji. Osoby czytające publikacje wydane przez Twoją organizację muszą mieć możliwość weryfikacji stawianych przez Ciebie tez.

Korzystajcie i dajcie się inspirować materiałami przygotowanymi przez innych specjalistów. Niech to jednak będą sprawdzone źródła (np. internetowe). Polecam stronę Komisji Europejskiej - Platformę na rzecz uczenia się dorosłych w Europie EPAL.

- Nina Woderska, Stowarzyszenie Centrum Rozwoju Edukacji
Obywatelskiej CREO

Linki do źródeł:

<https://epale.ec.europa.eu/pl>

Rekomendacja 2

Znaj kontekst źródeł!

Rozwinięcie: Czasami poszukując źródeł informacji natrafiamy na profesjonalne raporty, które zdają się rzetelne. Mogą to być przykładowo raporty wykonane przez jednostki administracji publicznej. Warto znać kontekst powstawania tego typu raportów i wiedzieć, że urzędnicy bazują głównie na danych rejestrowanych, które nie zawsze muszą pokrywać się z rzeczywistością. Dane oficjalne mogą być zafałszowane i nie wynika to ze złej woli urzędników, tylko z procedur i uwarunkowań formalnych, w jakich działają urzędy. Trzeba jednak pamiętać, że każda instytucja/organizacja także ma swój kontekst funkcjonowania, który może wpływać na publikowane treści.

Interesujemy się tematyką bezdomności. Czasami trafiamy na nierzetelne dane. Na przykład Strategia Działań Społecznych w Kujawsko-Pomorskim zawierała informację, że tylko 24 osoby bezdomne są w Toruniu, co jest nieprawdą, bo sami w fundacji pracujemy z 60. osobami.

- Dariusz Kaproń, Toruńska Fundacja Rozwoju Wszystko Jest Możliwe

Rekomendacja 3

Nie udostępniaj niezweryfikowanych postów

Rozwinięcie: Wśród organizacji pomocowych często pojawiają się zbiórki i inne posty w mediach społecznościowych o charakterze próśb o wsparcie. Niestety nie wszystkie z nich są wiarygodne i prawdziwe. Trzeba opierać się pokusie udostępniania tego typu postów, jeśli nie mamy pewności, że jest to zweryfikowana treść. Czasem dobre serce i chęć pomocy (udostępnianie) może być nieświadomym udziałem w oszukańczym procederze.

Udostępniliśmy kiedyś post innego fanpagea organizacji pomocowej i informacje tam zawarte okazały się nieprawdziwe. Trzeba uważać, teraz już rzadziej to robimy

- Dariusz Kaproń, Toruńska Fundacja Rozwoju Wszystko Jest Możliwe

Rekomendacja 4

Rób badania społeczne i posilkuj się ekspertami

Rozwinięcie: Nikt nie jest specjalistą we wszystkim. Organizacje pomocowe często muszą posiadać wiedzę w bardzo różnych zakresach (medycznym, terapeutycznym, pedagogicznym, administracyjnym, itp.). Warto wówczas posilkować się pomocą ekspertów i/lub badaniami społecznymi: zlecaniem ich lub korzystaniem z badań już przeprowadzonych. Czasem wystarczy dłuższa jednorazowa konsultacja z ekspertem, aby wprowadzić jakąś procedurę w przedsięwzięciu realizowanym przez organizacje pomocowe.

Staramy się robić też badania społeczne w różnych zakresach - są różne badania. Ja jestem po socjologii, więc mam duże doświadczenie w tym zakresie. Ankiety satysfakcji różnych osób, naszych podopiecznych, itp. Badania robione były też przez agencję badawczą. Pracowaliśmy wspólnie z trzema. Mind & Roses robiło to wg nas najlepiej. Wnioski z badań przydały nam się bardzo, bo powstał cały duży projekt SEKSON o seksualności i rodzicielstwie osób z niepełnosprawnościami ruchowymi.

- Katarzyna Szustak, Fundacja Avalon

Rekomendacja 5

Publikując treści pamiętaj o dostępności cyfrowej

Rozwinięcie: Osoby z niepełnosprawnościami nie zawsze są w stanie przyswajać treści bezproblemowo. Publikując je staraj się korzystać z narzędzi ułatwiających zapewnianie dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami.

Wśród narzędzi polecanych znajdują się: lepszyweb.pl, WCAG, widzialni.org, jumla.

- Katarzyna Szustak, Fundacja Avalon

Rekomendacja 6

Różne bańki informacyjne - różne informacje

Rozwinięcie: Pamiętaj, że poszukując informacji jesteś sytuowany/a przez algorytmy mediów społecznościowych i wyszukiwarek w konkretnych, tzw. "bańkach informacyjnych". Różne informacje będą dostępne dla różnych osób. Może to czasem dotyczyć nawet danych czy raportów.

Tworzą się bańki, bardzo trudno jest się przebić do informacji. Korzystam często z różnych urzędzeń. Czego wcześniej szukałam - zostaje zamknięta lista. Dużo więcej informacji udaje mi się wyszukać na komputerze syna.

- Tamara Szewczak, Fundacja Akomodacja

Inne treści pojawiają mi się jak jestem na laptopie służbowym, a inne na prywatnym.

- Katarzyna Szustak, Fundacja Avalon

Rekomendacja 7

Używaj precyzyjnych określeń dot. ochrony zdrowia!

Rozwinięcie: Często używamy kalek językowych, które zakorzeniły się w naszych nawykach komunikacyjnych, a są po prostu błędne. Szczególne znaczenie ma to w kontekście działań organizacji pomocowych i nazewnictwa instytucji związanych z ochroną zdrowia. Często używane określenie "służba zdrowia" jest błędne i nie powinno być stosowane. Właściwe określenie to ochrona zdrowia. Powinno się także używać pojęcia pomoc społeczna zamiast "opieka społeczna".

Przypomniała mi się sytuacja, jak napisaliśmy służba zamiast ochrona zdrowia. I okazało się, że szybko nam zwrócono uwagę. Nie ma opieki społecznej, tylko pomoc społeczna. Poza tym raczej eksperci publikują i jest małe ryzyko pomyłki.

- Katarzyna Szustak, Fundacja Avalon

Rekomendacja 8

Uproszczenia tak, ale nie przesadne!

Rozwinięcie: Chcąc upraszczać przekaz często tworzymy infografiki dla potrzeb mediów społecznościowych. Jest to dobry kierunek, jednak należy pamiętać, aby zanadto nie upraszczać też treści związanych z działaniami pomocowymi. Może to czasem być też krzywdzące dla podopiecznych. Infografiki - tak, przesadne upraszczanie - nie!

Post na Instagramie raz był zbyt uproszczony. Infografiki czasem mogą być uproszczające. Jak się robi jakieś infografiki, to trzeba mieć na uwadze.

- Katarzyna Szustak, Fundacja Avalon

Rekomendacje dla NGO z zakresu:

PRAWDA

Organizacja odpowiedzialna

))) DEMAGOG

2

Rekomendacja 1

Sprawdzaj każdą osobę i podmiot, z którym współpracujesz

Rozwinięcie: Podsywanie się pod renomowane firmy i osoby oraz zakładanie nowych fundacji lub spółek staje coraz powszechniejsze, a współpraca z nimi może być niebezpieczna zarówno gospodarczo, jak i prawnie. Ponadto może wpłynąć negatywnie na działalność lub wizerunek twojej organizacji.

Niedawno zgłosiła się do nas Fundacja proponująca współpracę. Podpierała się wieloma logotypami innych instytucji. Okazało się, że osoba zarządzająca organizacją jest w zarządzie wielu firm i fundacji, sama co kilka miesięcy zakłada kolejne, co wzbudziło naszą czujność. Okazało się, że początkowo przedstawiona idea wsparcia pacjenta podszyta jest dużym biznesem, który podszywa się pod działalność fundacji.

- Sebastian Gawlik - Fundacja Urszuli Jaworskiej

Rekomendacja 2

Zapisuj i archiwizuj potencjalne treści

Rozwinięcie: Jeśli nie jesteś pewny jakichś informacji lub z pewnych względów wydają się one Tobie interesujące, to archiwizuj je, później te dane mogą być dla Ciebie istotne. Możesz utworzyć osobny dysk lub bazę, gdzie je zapiszesz. W przyszłości możesz chcieć się powołać na te informacje.

Dzięki dostępnym narzędziom w Internecie udało się uzyskać dostęp do materiałów oczerniających naszą Fundację, które posłużyły w sprawie sądowej. Organizacja, która nas oczerniała, usunęła wszystkie szkalujące nas treści ze swoich stron, jednak "w Internecie nic nie ginie". Fundacja ta ma teraz całkowity zakaz wypowiedzania się na nasz temat.

- Sebastian Gawlik - Fundacja Urszuli Jaworskiej

Linki do źródeł:

<https://web.archive.org>

Rekomendacja 3

Sprawdzaj również autorytety

Rozwinięcie: Pamiętaj o tym, że stanowisko jednej osoby nie musi być reprezentatywne dla całego zbioru ekspertów. Efekt autorytetu to jeden z błędów poznawczych. Zawsze sprawdzaj, czy inni eksperci wypowiadają się podobnie, czy też jedno konkretne stanowisko jest opinią poszczególnego eksperta, który może się mylić. Pamiętaj, żeby weryfikować zarówno informację, jak i jej autora.

W przypadku grup antyszczepionkowych okazało się, że faktycznie były tam jakieś osoby z tytułem naukowym, ale zupełnie niezwiązane z medycyną. To istotne, żeby sprawdzać, kto wchodzi w skład takiego grona i czy posiada ono odpowiednie kompetencje.

- Sebastian Gawlik - Fundacja Urszuli Jaworskiej

Linki do źródeł:

<https://www.crazynauka.pl/efekt-autorytetu-czesty-blad-poznawczy-czyli-dlaczego-ufamy-ludziom-o-wysokim-statusie/>

<https://demagog.org.pl/podcast/aleksandra-i-piotr-stanislawscy-o-dezinformacji-naukowej-i-bledach-poznawczych/>

Rekomendacja 4

Jeśli udostępniłście niewiarygodną informację, to przyznajcie się do tego

Rozwinięcie: Często boimy się przyznać do błędu, bo ucierpi nasze ego. W przypadku komunikacji w Internecie każdemu może się zdarzyć udostępnienie jakiejś nieprawdziwej informacji. Może tak się zdarzyć, kiedy działamy w pośpiechu lub kiedy jesteśmy zmęczeni i nasza czujność nie jest już na najwyższym poziomie. Przyznając się do błędu, pokazujemy, że zależy nam na naszych odbiorcach. Możemy również dzięki temu wpłynąć na mniejsze rozprzestrzenianie się jakiejś informacji np. poprzez prośbę, żeby pokasować posty i nie udostępniać ich dalej.

Rekomendacja 5

Weryfikuj informację w wielu źródłach, co najmniej dwóch!

Rozwinięcie: Jeśli nie jesteś w stanie zweryfikować informacji, to posługuj się nią z dużą ostrożnością. Zawsze możesz podjąć ponowną próbę weryfikacji i zgłosić się do autorów, instytucji czy serwisu, który rozpowszechnia tę informację.

Jeśli po weryfikacji nadal masz wątpliwości, skontaktuj się z rzecznikiem prawnym lub doradcą obywatelskim. Pamiętaj, że brak weryfikacji zwiększa ryzyko i naraża Waszą organizację na utratę wiarygodności, a udostępnianie fałszywych informacji może odbić się na wizerunku.

Linki do źródeł:

<https://demagog.org.pl/analizy-i-raporty/jak-radzic-sobie-z-dezinformacja-12-zasad-stowarzyszenia-demagog/>

Rekomendacja 6

Zwracaj uwagę czy materiały zawierają linki i przypisy

Rozwinięcie: Zawsze sprawdzaj, czy w informacji są odniesienia do konkretnych badań, instytucji czy osób - dane te umożliwiają weryfikację konkretnej wypowiedzi lub stanowiska. Bądź ostrożny, jeśli zauważysz takie sformułowania jak "zawsze", "często", "rzadko". Takie ogólniki mogą świadczyć o braku konkretnych źródeł.

Uważaj również na "przymusińiki", czyli wszystkie działania, do których jesteś przymuszany przez autorów dokumentu (najczęściej w czasie rzeczywistym, co pozbawia czasu na refleksję).

Linki do źródeł:

<https://demagog.org.pl/analizy-i-raporty/jak-radzic-sobie-z-dezinformacja-12-zasad-stowarzyszenia-demagog/>

Rekomendacja 7

Weryfikuj swoich partnerów

Rozwinięcie: Zanim podejmiesz współpracę, zweryfikuj swojego partnera - spytaj się innych organizacji o opinie i wyszukaj informacje w Internecie. To zmniejsza ryzyko podczas współpracy przy projekcie. Podpisz umowę o współpracy, dzięki temu zmniejszysz ryzyko zmiany ustaleń, które wcześniej były podejmowane.

Z mojego doświadczenia wynika, że przy współpracy z innymi organizacjami warto podpisywać umowy. Dzięki temu nie zmieniają się ustalenia, a zobowiązania są jasno określone. Organizacja może być w porządku i fair, ale osoba, która ją akurat reprezentuje, może mijać się z wizerunkiem swojej organizacji - ustalenia ustne mogą mijać się z tym, co faktycznie się dzieje, te osoby mogą być niemerytoryczne.

Zawsze podpisuj umowy o współpracy - umowę zawsze możesz rozszerzyć! :)

- Anna Kruszyk - Fundacja Akademia Rozwoju Anny Kruszyk

Rekomendacja 8

Szczególnie uważaj na treści w mediach społecznościowych

Rozwinięcie: Pamiętaj, że wizerunek w mediach społecznościowych niekoniecznie jest prawdziwy i warto nie opierać swojego zdania i opinii wyłącznie na informacjach pochodzących z tego źródła.

Rekomendacja 9

Nawet jeśli ufasz sprawdź dla pewności

Rozwinięcie: Pewne informacje mogły się zdewaluować, a o innych możesz po prostu nie wiedzieć. Zawsze przeprowadzaj monitoring i research. Również, a nawet w szczególności, podczas prowadzonych działań.

Rekomendacje dla NGO z zakresu:

BEZPIECZEŃSTWO

Organizacja odpowiedzialna

))) DEMAGOG

3

Rekomendacja 1

Wyznacz osobę odpowiedzialną za bezpieczeństwo

Rozwinięcie: Warto wyznaczyć w swojej organizacji osobę, która odpowiada za sprawy związane z waszym bezpieczeństwem w sieci. To nie oznacza, że musi ona posiadać bardzo wysokie kompetencje techniczne związane z tym tematem. Odpowiada ona jednak za kontakt z informatykiem (wewnętrznym/zewnętrznym), pilnuje waszych domen, kont na serwerze, zarządza stroną internetową. Będzie też ona osobą, u której będziecie mogli znaleźć ewentualne potwierdzenie wszystkich informacji, jakie możecie otrzymać via e-mail, a jakie dotyczą waszego bezpieczeństwa - np. informacje o końcu ważności domeny, wypełnieniu skrzynki lub serwera).

Kiedy dzieje się coś niepokojącego związanego z serwerem/domeną/skrzynką mailową pracownicy naszej organizacji/współpracujące z nami podmioty wiedzą, że mogą zadzwonić do mnie i zweryfikować tę wiedzę. Wiedzą też, że wiarygodne informacje na temat działania ich stron/skrzynek pocztowych dostaną ode mnie i że pozostałe mogą ignorować.

- Anna Dranikowska - Stowarzyszenie Na Rzecz Spółdzielni Socjalnych

Rekomendacja 2

Bądź uważna/y

Rozwinięcie: Bądź uważny/uważna. Staranne wczytanie się w wiadomość pozwala uniknąć prób oszustwa. Zwracaj uwagę na adresy mailowe, z których otrzymujesz wiadomości. Zastanów się dwa razy czy na pewno przysłały do Ciebie osoby, które znasz.

Zarówno my sami jak i wiele z organizacji, które wspieramy, otrzymuje często wiadomości, które w rzeczywistości są próbami wyłudzenia albo danych, albo pieniędzy. Często zwykła uważna lektura pozwala odróżnić wiadomość fałszywą od prawdziwej.

- Anna Dranikowska - Stowarzyszenie Na Rzecz Spółdzielni Socjalnych

Linki do źródeł:

<https://support.mozilla.org/pl/kb/wykrywanie-oszustw-typu-scam>

<https://cyberdefence24.pl/cyberbezpieczenstwo/cybermagazyn-internetowe-oszustwo-na-prezydenta-premiera-i-pkn-orken-to-scam>

Rekomendacja 3

Higiena pracy

Rozwinięcie: Dbaj o swój dobrostan cyfrowy oraz pamiętaj o dobrostanie innych. Staraj się przestrzegać higieny pracy — dotyczy to zarówno odpisywania na służbowe mejle w czasie pracy, korzystania z aplikacji czy czasu, jak i spędzasz przy monitorze. Pamiętaj też o innych - czasem twoje godziny pracy różnią od czasu, w jakim pracują inni. Czy na pewno chcesz wysłać im wtedy powiadomienia na What'sAppie? Czy sam chciałbyś otrzymywać takie powiadomienia w swoim czasie wolnym? Warto wykorzystywać różne udogodnienia aplikacji — np. blokowanie powiadomień, automatyczne wyłączenie danych itp.

Organizacja partnerska, z którą dzielimy wspólny kanał na What' sAppie wysłała nam o trzeciej w nocy powiadomienia na temat postępów w realizacji projektów. Really?!

- Anna Dranikowska - Stowarzyszenie Na Rzecz Spółdzielni Socjalnych

Rekomendacja 4

Pilnuj swoich haseł

Rozwinięcie: Nie udostępniajcie swoich haseł. Zapisujcie je w bezpiecznej przestrzeni, a najlepiej menadżerach haseł.

Najzabawniejszą historią, jaką znam i jaka jest związana z tym tematem, to historia o tym, jak osoba odpowiedzialna za hasła do komputerów wysłała do wszystkich pracowników hasła z prośbą o dostarczenie takich haseł. Chwilę później w wiadomości "do wszystkich" dostaliśmy od jednej osoby "hasło do kompa".

- Anna Dranikowska - Stowarzyszenie Na Rzecz Spółdzielni Socjalnych

Rekomendacja 5

Kontroluj hasła nadane przez administratora/kę

Rozwinięcie: Zmieniaj hasła, które otrzymałeś/otrzymałaś od administratora zaraz po utworzeniu strony. Po pierwsze to mogą być bardzo proste hasła (admin/admin1), które łatwo wykraść; po drugie po to zmieniasz hasło, żeby nikt go nie znał.

Zdarzały nam się sytuacje, w których po czterech latach organizacja nadal korzystała z loginu i hasła do www w rodzaju admin1/admin. Włamanie się na taką stronę jest absurdalnie proste. Po pierwsze możemy ją stracić, po drugie ona może być wykorzystana do ataków na inne strony www.

- Anna Dranikowska - Stowarzyszenie Na Rzecz Spółdzielni Socjalnych

Rekomendacja 6

Weryfikuj informacje nawet wewnątrz organizacji

Rozwinięcie: Wykorzystujcie różne kanały do przekazywania informacji. To ułatwia weryfikację. Warto pewne rzeczy potwierdzić nie tylko mejlowo, ale też telefonicznie czy nawet - jeśli wymaga tego sytuacja i mamy takie możliwości - osobiście.

Prowadzimy wiele międzynarodowych projektów, więc nasz dział finansów regularnie otrzymuje dyspozycje dotyczące kupowania biletów, transferów finansowych itp. Mail, jaki otrzymała nasza koleżanka, był pozornie podobny do poprzednich - zlecenie kupna biletów do miejscowości X. Jej podejrzenie wzbudził oficjalny ton wiadomości - inny od relacji, jakie mamy w biurze. Przyszła potwierdzić wiadomość do osoby zajmującej się współpracą międzynarodową. Wspólnie wykryły, że było to oszustwo.

- Anna Dranikowska - Stowarzyszenie Na Rzecz Spółdzielni Socjalnych

Rekomendacja 7

Pilnuj dostępu do skrzynek mailowych

Rozwinięcie: Usuwasz konta mailowe byłych współpracowników. Jeśli ktoś nie pracuje już w waszej organizacji, to nie powinien mieć możliwości z korzystania ze służbowej skrzynki pocztowej. Jeśli ta osoba zarządzała waszą stroną www lub waszymi kontami na portalach społecznościowych, to również powinniście odebrać jej dostęp i zmienić hasła, a jej obowiązki administratora powinien przejąć ktoś inny.

Zdarzają się sytuacje, w których byli współpracownicy nawet przez następne kilka lat mają dostęp do stron www i kont organizacji. Dobrze, jeśli rozstali się z Wami w zgodzie, ale co jeśli nie? Znam przedsiębiorstwo społeczne, które w ten sposób straciło dostęp do swojego konta na Facebooku. Osoba, która nim zarządzała odeszła razem z danymi dostępu.

- Anna Dranikowska - Stowarzyszenie Na Rzecz Spółdzielni Socjalnych

Rekomendacja 8

Wylogowuj się i nie zostawiaj włączonego komputera!

Rozwinięcie: Nie zostawiajcie otwartych komputerów, w których jesteście zalogowani do swoich skrzynek, stron, banków itd.

Kiedys dostałam maila ze skrzynki internetowej osoby X z wiadomością - cześć, tu pisze Y, nie działa mi internet, więc piszę od X. Jednym słowem - TAK NIE ROBIMY!

- Anna Dranikowska - Stowarzyszenie Na Rzecz Spółdzielni Socjalnych

Rekomendacja 9

Ograniczaj dostęp do danych.

Rozwinięcie: Ograniczaj dostęp do danych w zależności od roli pełnionej przez daną osobę. Nie każda osoba w twojej organizacji musi mieć uprawnienia administratora bądź znać hasła do każdego urządzenia i oprogramowania w organizacji. Pozwoli to ograniczyć straty w przypadku wycieku danych.

Rekomendacja 10

Pamiętaj o aktualizacjach

Rozwinięcie: Aktualizowanie informacji i oprogramowania (szczególnie antywirusowego) pozwoli pracować sprawniej i bezpieczniej w twojej organizacji. Pamiętaj, by aktualizować bazy danych i oprogramowanie, to usprawni przepływ informacji i pozwoli utrzymać możliwie maksymalny poziom bezpieczeństwa waszych danych.

Linki do źródeł:

<https://www.politykabezpieczenstwa.pl/pl/a/jak-chronic-sie-przed-atakami-na-urzadzenia-mobilne>

Rekomendacja 11

Hasło (nie tylko do komputera)

Rozwinięcie: Pamiętaj, że dostęp do twoich baz danych można uzyskać, nie tylko logując się do komputera. Ustaw bezpieczne hasło do routera i do każdego z komponentów sieci (wzmacniacze sygnału wi-fi, drukarka, telefon itd.). Jeśli to możliwe ustaw również hasło na innych komponentach swojej sieci. Jeśli to nie jest możliwe, to ogranicz fizyczny dostęp do tych urządzeń.

Rekomendacja 12

Hasła (jak i gdzie?)

Rozwinięcie: Pamiętaj o używaniu menadżera haseł oraz o korzystaniu z alfanumerycznych bądź frazowych haseł, które on również proponuje. Menadżer haseł to rodzaj aplikacji lub rozszerzenie, które generuje losowe i unikatowe hasła oraz przechowuje je w jednym miejscu. Ty nie musisz ich zapamiętywać, a są one silne i trudniejsze do pokonania ze względu na ilość znaków i fakt, że nie są podobne do innych twoich haseł. Menadżer haseł zabezpieczasz hasłem głównym (master password). Możesz wybrać dwie drogi tworzeni haseł:

1. Alfanumeryczne składających się z liter cyfr i znaków. np: Ko3,#Cia1K
2. Frazowe składających się z fraz cyfr i znaków: "NieMożnaPalić!smieci" lub "#jakdelifiny@datajaceNAmorzu"

Zapamiętanie obu typów haseł jest podobnym wyzwaniem dla twojego mózgu, ale drugie hasło jest trudniejsze do złamania przez superkomputery, ze względu na większą moc obliczeniową potrzebną do przetestowania wszystkich kombinacji liter. Obecnie hasła frazowe wydają się bardziej przyszłościowe.

- Hubert Tubacki - Stowarzyszenie Jeden Świat

Linki do źródeł:

<https://trybawaryjny.pl/silne-haslo/>

<https://zaufanatrzeciastrona.pl/post/podstawy-bezpieczenstwa-menedzery-hasel-ktory-wybrac-i-jak-go-uzywac/>

Rekomendacja 13

Kontroluj dostęp do sieci

Rozwinięcie: Zwracaj uwagę na to komu udzielasz dostępu zdalnego dostępu i do jakich urządzeń - najlepiej, jeśli w ramach wewnętrznej sieci dostęp do urządzeń obejmiesz hasłem.

Rekomendacja 14

Szyfrowane aplikacje i p2p

Rozwinięcie: Korzystaj z komunikatorów, które zapewniają anonimowość i nie udzielają dostępu do twoich danych. Signal i Telegram szyfrują twoje wiadomości oraz pozwalają na komunikację peer-to-peer, która nadaje obu stronom wymiany informacji te same uprawnienia z pominięciem platformy.

Linki do źródeł:

<https://niebezpiecznik.pl/post/whatsapp-telegram-czy-signal-2/>

Rekomendacja 13

Zdjęcia w biurze

Rozwinięcie: Pamiętaj, że na zdjęciach z biura mogą znaleźć się poufne informacje. Zastanów się trzy razy, zanim zrobisz i opublikujesz zdjęcie z biura, na którym mogą być wrażliwe informacje (hasła, dane osobiste, adres IP itd.).

Rekomendacje dla NGO z zakresu:

TWÓRCZOŚĆ

Organizacja odpowiedzialna

4

Rekomendacja 1

Stosuj prosty język

Rozwinięcie: Tworząc komunikaty promocyjne, pamiętaj o prostym i konkretnym języku. Odbiorcy działań organizacji pomocowych nie zawsze muszą mieć czas i możliwości zrozumienia zawiłych komunikatów. Czasem jest tak, że odbiorcy nie czytają ze zrozumieniem dlatego nie komplikuj przekazu. Dodatkowo pamiętaj, aby uwzględniać potrzeby tych, dla których tworzysz te treści.

Rekomendacja 2

Bądź uczciwy/a

Rozwinięcie: Nie stosuj sztuczek w działaniach promocyjnych (oszustwa, manipulacje, propaganda). Np. Zdjęcia z innych wydarzeń, posty typu clickbait - tj. przesadzony, nieadekwatny do treści tytuł tylko po to, żeby użytkownik wszedł na post. Post promocyjny jakiegoś sponsora bez informacji o tym.

Zdjęcia z innych wydarzeń, posty typu clickbait - tj. przesadzony, nieadekwatny do treści tytuł tylko po to, żeby użytkownik wszedł na post. Post promocyjny jakiegoś sponsora bez informacji o tym.

- Nina Woderska, Stowarzyszenie Centrum Rozwoju Edukacji Obywatelskiej CREO

Rekomendacja 3

Zachowaj spójność

Rozwinięcie: Staraj się wyznaczyć w organizacji jedną osobę odpowiedzialną za działania promocyjne, aby zachować spójność przekazu. Każdy ma swój sposób pisania, swój styl ekspresji.

Rekomendacja 4

Mniej treści

Rozwinięcie: Tworząc komunikaty promocyjne dla seniorów unikaj zbyt dużej ilości treści (tak, żeby nie musieli klikać "zobacz więcej"). Senior może nie wiedzieć, że trzeba kliknąć, może nie zauważyć, albo może nam się nie chcieć; jak jest długi tekst, to te linijki się zlewają; przykład z interwencji kryzysowych; trafiać do grupy docelowej.

Rekomendacja 5

Stosuj adekwatne treści

Rozwinięcie: Komunikacja (strona internetowa, media społecznościowe, itp.) organizacji powinna być prosta i dostosowana do potrzeb osób, do których są skierowane działania, w tym także do osób z dysfunkcjami. Należy patrzeć z perspektywy odbiorcy. Ułatwiać im przyswajanie treści, a nie utrudniać.

Uwagi:

Warto stosować zasady User Experience i WCAG 2.1

Rekomendacja 6

SMS-y dla seniorów to dobry pomysł

Rozwinięcie: Komunikując się z osobami starszymi rozważ kontakt za pomocą SMS-ów. Część osób robi tak, że czyta, ale nie odpisują. Wszelkie przypominajki w ten sposób można robić. Ale trzeba zadbać o to czy mamy prawo do numeru telefonu i danych osobowych.

Rekomendacja 7

Nie zapominaj o odbiorcach

Rozwinięcie: Nawet jeśli Twoja organizacja jest duża, doświadczona i realizuje wiele projektów - nie zapomnij o komunikowaniu się z odbiorcami. W dużych organizacjach pomocowych często brak zainteresowania tworzeniem profili organizacji w mediach społecznościowych. Świadome budowanie wizerunku organizacji jest ważne.

Problem dotyczy tych podmiotów, które cały czas nie mają świadomości, jak ważna jest komunikacja i że wymiernym efektem takich działań nie zawsze są (a przede wszystkim - nie zawsze muszą być) wymierne korzyści sprzedażowe czy finansowe. I nie traktujemy tych działań jako podrzędne, działania komunikacyjne powinny być równie ważne, jak inne - projektowe, finansowe itp.

- Kamila Wiśniewska, Polski Związek Niewidomych

Rekomendacja 8

Stosuj opisy alternatywne do grafik na stronach internetowych i w mediach społecznościowych

Rozwinięcie: Osoby z dysfunkcją wzroku coraz częściej korzystają z mediów społecznościowych, bo zapewniają one szybki dostęp do informacji; lepiej dawać informacje w samym poście, a nie linkować do źródeł zewnętrznych. Facebook i Twitter to dobre narzędzia do komunikacji z osobami z dysfunkcją wzroku. Te media społecznościowe mają możliwość dodawania opisów alternatywnych, dzięki czemu osoby z dysfunkcją wzroku lepiej przyswajają te treści. Można też załączać filmiki i dodawać lektora czy komentarz audio. To samo warto robić także na swoich stronach internetowych.

Rekomendacja 9

Wysyłaj newsletter

Rozwinięcie: Dobrym sposobem dotarcia do osób starszych jest wysyłka newslettera co dwa tygodnie.

My to robimy, mamy osoby starsze i ten newsletter się sprawdza. Chętniej korzystają z maili jak ze strony internetowej. Gdzie mają sentencjonalnie wszystko wyjaśnione

- Kamila Wiśniewska, Polski Związek Niewidomych

Rekomendacja 10

Stosuj alfabet braille'a oraz druk powiększony

Rozwinięcie: Jeśli komunikujesz się z osobami z dysfunkcjami wzroku za pomocą wydawania czasopism - nie zapomnij o wersji w brailu i druku powiększonym. W przypadku osób niewidomych niezbędny jest braille, a słabowidzących - druk powiększony. Warto rozważyć te formaty.

Dbajmy o to, aby nasza komunikacja była dostępna dla różnych osób z niepełnosprawnościami. Jeśli wiesz, że Twoimi odbiorcami są osoby z dysfunkcją narządu wzroku czy słuchu, twórz komunikaty, które są dla nich dostępne.

- Kamila Wiśniewska, Polski Związek Niewidomych

Rekomendacja 11

Docieraj z uniwersalnym przekazem

Rozwinięcie: Nie różnicuj postów ze względu na grupy docelowe, tylko staraj się dotrzeć z uniwersalnym komunikatem. Czasem jest płynna granica między tymi, którzy pomagają, a tymi, które potrzebują pomocy; wyjątkiem są silne dysfunkcje, gdzie nie ma innej opcji jak różnicować.

Rekomendacja 12

Przeplataj rodzaje treści w social media

Rozwinięcie: Warto przeplatać treści emocjonalne z tzw. "lajtowymi" promując swoje działania w mediach społecznościowych. Czasami zarówno posty lajtowe jak i te emocjonalne osiągają dobre zasięgi. Warto przeplatać. Warto przekazać też prostą i konkretną informację. To też jest ok.

Nie jesteśmy robotami tylko ludźmi, podobnie jak nasi odbiorcy. Dzięki częstym wpisom można jednak stymulować algorytmy social media.

- Agnieszka Rogaszewska, Fundacja Alternatywna

Rekomendacja 13

Zawsze umieszczaj nazwiska autorów/ek

Rozwinięcie: Zadbaj o to, żeby publikacje wydawane przez Twoją organizację zawsze zawierały imię/imiona i nazwisko/nazwiska autora/autorów. Osobiste prawa autorskie są niezbywalne. Nawet jeśli Twoja organizacja zapłaciła osobie/osobom za opracowanie dzieła (np. publikacji) i zostały przekazane majątkowe prawa autorskie, to nadal osobiste prawa autorskie są przy niej/nich.

To nie tylko zgodne z literą prawa, ale i szacunku.

- Nina Woderska, Stowarzyszenie Centrum Rozwoju Edukacji Obywatelskiej CREO

Rekomendacja 14

Stosuj licencje Creative Commons

Rozwinięcie: Jeśli wydajesz publikację na licencji Creative Commons - oznacz wyraźną i prostą grafiką zasady tej licencji. Szczegóły na stronie Creative Commons.

Linki do źródeł:

<https://creativecommons.pl/>

Rekomendacja 15

Korzystaj mądrze z zasobów internetu

Rozwinięcie: NIGDY nie używaj publicznie slajdów/zdjęć/prezentacji znalezionych w internecie, jeśli nie masz zgody autora i nie są one wyraźnie oznaczone licencją Creative Commons

Rekomendacja 16

Po 70 latach od śmierci twórców można korzystać z dzieł

Rozwinięcie: Majątkowe prawa autorskie do dzieła wygasają po 70-ciu latach od śmierci ostatniego z twórców, więc możesz kopiować jedynie takie dzieła bez obawy o naruszenie majątkowych praw autorskich. Pamiętaj jednak, że zawsze należy oznaczyć twórcę, czyli tego kto posiadał osobiste prawa autorskie

Dla celów edukacyjnych warto mówić o tym, że po 70 latach od śmierci ostatniego z twórców można wykorzystywać jego/ich dzieła.

- Marta Brodowska, Stowarzyszenie Jestem

Rekomendacja 17

Jakość dzieła nie ma znaczenia

Rozwinięcie: Jeżeli w Twojej organizacji powstają dzieła, to niezależnie od ich jakości osobiste prawa autorskie należą do osób, które je stworzyły. Nawet jeśli są to osoby z niepełnosprawnościami, dysfunkcjami, itp. Pamiętaj, że takie osoby - choć mogą być tego nieświadome - są twórcami i należą im się pełne prawa autorskie osobiste jak i majątkowe.

Często powstają różne dzieła w ramach arteterapii. Warto wówczas oznaczać twórców oraz zadbać o przeniesienie majątkowych praw autorskich, jeśli organizacja zamierze je np. sprzedawać.

- Marta Brodowska, Stowarzyszenie Jestem

Rekomendacja 18

Podpisuj umowy!

Rozwinięcie: Majątkowe prawa autorskie do dzieł wytworzonych w ramach działań organizacji mogą być przekazane wyłącznie na mocy umowy między twórcą a zamawiającym, czyli w tym przypadku organizacją pozarządową. Podpisuj umowy także z fotografami robiącymi zdjęcia dla Twojej organizacji i zadbaj o przekazanie majątkowych praw autorskich. Zdjęcia to też dzieła!

Warto przy podjęciu z kimś współpracy sporządzić umowę pisemną z wyraźnie zaznaczonym postanowieniem o przeniesieniu praw majątkowych oraz zawarcie klauzuli o udostępnieniu wizerunku. Chronimy Fundację i jej dobre imię.

- Agnieszka Ziółkowska, Stowarzyszenie Młode Dęby

Rekomendacja 19

Nie ukrywaj działalności gospodarczej

Rozwinięcie: Nie używaj formuł organizacyjnych z trzeciego sektora (np. spółdzielnia socjalna) do ukrycia działalności gospodarczej. Powstały one po to, aby promować działalność społeczną.

To jest nieetyczne, prędzej czy później to wyjdzie, cierpią na tym organizacje, które uczciwie pracują.

- Marta Brodowska, Stowarzyszenie Jestem

Rekomendacja 20

Nawiązując współpracę z twórcą myśl długofalowo

Rozwinięcie: Podejmując współpracę z twórcą/artystą i podpisując z nim umowę - myśl długofalowo. Nigdy nie wiadomo czy logo, albo inne dzieło nie będzie wymagało modyfikacji, dostosowania, itp. Warto o to zadbać już na początku współpracy z twórcą.

Mieliśmy sytuację, że powstało logo. Chciano je później zmodyfikować po tym jak okazało się sukcesem, ale twórca się nie zgodził i mieliśmy problem.

- Nina Woderska, Stowarzyszenie Centrum Rozwoju Edukacji Obywatelskiej CREO

ISBN 978-83-964373-2-7

Tę publikację możesz za darmo kopiować, rozpowszechniać, zmieniać, remiksować i tworzyć na jej bazie, pod warunkiem, że:

oznaczysz autora,

publikacja nie będzie
wykorzystana do celów
komercyjnych

przetwarzając utwór lub
tworząc na jego podstawie
swoje dzieło rozpowszechnisz
na tej samej licencji co
oryginał.

Publikacja udostępniona jest na licencji Uznanie autorstwa-Użycie niekomercyjne-Na tych samych warunkach 4.0.
Tekst licencji dostępny jest na stronie <https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/legalcode.pl>

Publikacja powstała w ramach projektu "Szkoła Odpowiedzialności Cyfrowej NGO" z dotacji programu Aktywni Obywatele – Fundusz Krajowy finansowanego przez Islandię, Liechtenstein i Norwegię w ramach Funduszy EOG.